

C-537

POLSKIE TOWARZYSTWO ENTOMOLOGICZNE

BIULETYN

INFORMACYJNY

WARSZAWA 1975 • NR 16

POLSKIE TOWARZYSTWO ENTOMOLOGICZNE

BIULETYN INFORMACYJNY

Nr 16

WARSZAWA 1975

KOMITET REDAKCYJNY

prof. dr habil. Andrzej Szujecki
dr Waldemar Mikołajczyk
sekretarz: Zofia Kismanowska

Adres Komitetu Redakcyjnego
Nowy Świat 72 Pałac Staszica
tel. 26-96-17
00-330 Warszawa

Projekty graficzny okładki: Jerzy Desselberger

BIULETYN INFORMACYJNY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA ENTOMOLOGICZNEGO

Nr 16

Warszawa

październik 1975

KOMUNIKATY

Powołanie nowego Oddziału PTE

Zarząd Główny na posiedzeniu w dniu 22 V 1975 roku rozpatrzył wniosek członków PTE zamieszkałych w woj. kieleckim i powołał Oddział Kielecki PTE przy Wyższej Szkole Pedagogicznej. Jest to 15 Oddział Polskiego Towarzystwa Entomologicznego.

Nowi Członkowie PTE

Na zebraniach Zarządu Głównego zostały przyjęte w szeregi Członków Towarzystwa następujące osoby:

W dniu 23 I 1975 roku:

Marek Walensi, Piotr Białocki /Oddział w Gdańsku/.

Mgr inż. Jakub Rostworowski, Marek Bartosik, Marek Warzecha,
mgr inż. Kazimierz Wiech, Edward Garbień, Andrzej Zaborowski,
mgr inż. Wojciech Ząbecki /Oddział w Krakowie/.

Mgr Irena Zabor, mgr inż. Beżenna Jaskiewicz /Oddział w Lublinie/.

Mgr inż. Maria Buchowska-Ruszkowska, mgr inż. Jan Złotkowski /Oddział w Poznaniu/.

Mgr inż. Marian Syder, inż. Elżbieta Majchrowicz, Grażyna Kopala, inż. Zofia Kryła, mgr Andrzej Głowacki /Oddział w Rzeszowie/.

Mgr inż. Adam Karwowski, mgr Eligiusz Nowakowski /Oddział w Warszawie/.

Mgr Piotr Soliński, mgr inż. Michał Hurej, mgr inż. Barbara

Czaplicka, Dariusz Tarnawski, Lech Borowiec, mgr Julia Bartkowska, Wojciech Bogatko, mgr inż. Władysława Kozina /Oddział we Wrocławiu/.

W dniu 25 II 1975 roku:

Tadeusz Spaltenstein /Oddział w Bytomiu/.

Dr Zofia Michalska /Oddział w Poznaniu/.

Mgr Maria Chabros /Oddział w Rzeszowie/.

Czesław Gołubiński /Oddział w Szczecinie/.

Mgr inż. Bogusław Mozga, mgr inż. Andrzej Olszewski, Andrzej Witkowski, mgr Janina Serafińska /Oddział w Warszawie/.

Mgr inż. Marian Myślicki, mgr inż. Zdzisław Wolf /Oddział we Wrocławiu/.

Skreślono z listy Członków: Stanisława Raicha, Andrzeja Osieckiego, Norberta Szekela z Oddziału w Bytomiu, inż. Teresę Godzik, prof. dr Jerzego Górskiego z Oddziału w Krakowie, inż. Marię Wiklendt z Oddziału w Poznaniu i Teresę Bielecką-Maszkiewicz z Oddziału w Skierniewicach.

W dniu 17 IV 1975 roku:

Antoni Sałamacha, Paweł Czerwiński /Oddział w Łodzi/

Dr Ibrahim Abu Zyada, mgr inż. Romuald Lewartowski /Oddział w Poznaniu/.

Zofia Stępor, Mieczysław Franus, inż. Eugeniusz Kościółek /Oddział w Rzeszowie/.

Mgr inż. Stanisław Piotrowski /Oddział w Skierniewicach/.

Roman Kantorek, Aleksander Świątkowski /Oddział w Szczecinie/.

W dniu 22 V 1975 roku:

Mgr inż. Maria Wawrzyniak /Oddział w Bydgoszczy/

Mgr inż. Tadeusz Płatek, prof.dr habil. Stanisław Wiąckowski,
inż. Krystyna Słoń, Wojciech Bolek, Jan Kowszewicz, Eugeniusz
Cichoński, dr habil. Jan Karczewski, inż. Czesława Kacperczyk,
Witold Kubka, Bogdan Surosz, Dariusz Winiarski, Leszek Grzy-
bek, mgr inż. Jan Ostrowicz, Marek Kostrzewa, Andrzej Wiśniew-
ski, inż. Teofil Wojtasik, mgr inż. Marek Tomków, Jan Siudow-
ski, inż. Jadwiga Krawczyk, Paweł Grudzień, Wojciech Szcześ-
niak, mgr inż. Ryszard Kapuściński, mgr Tadeusz Dominik, Krzysz-
tof Janusz, inż. Kazimierz Jamioł, Dariusz Dańko, Dariusz Bu-
rakowski, mgr Ryszard Parowski /Oddział w Kielcach/.

Joanna Karg /Oddział w Poznaniu/.

Inż. Irena Grabska, mgr inż. Waldemar Stefaniak /Oddział w
Szczecinie/.

Mgr Marta Kamionek /Oddział w Warszawie/.

Skreślono z listy Członków: inż. Ewę Pawlicką z Oddziału
w Olsztynie.

W dniu 12 IX 1975 roku:

Mirosław Grzelec, Mirosław Nakonieczny, mgr Urszula Borkowska,
Jan Kumala, prof.dr Jerzy Górski /zaliczono staż w Oddziale
Krakowskim/ /Oddział w Bytomiu/.

Doc.dr habil. Jerzy Ćmak, mgr inż. Krzysztof Mazur, Jerzy Pa-
wiński /Oddział w Kielcach/.

Mgr Lucjan Jakuczun /Oddział w Krakowie/.

Inż. Róża Tomicka, mgr Alicja Kobylańska, mgr inż. Renata Szu-
kała /Oddział w Poznaniu/.

KRONIKA ODDZIAŁÓW

Nowe Zarządy Oddziałów PTE

G d a ŋ s k

W dniu 11 XII 1974 roku odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Oddziału Gdańskiego PTE na którym wybrano Zarząd w składzie: przewodniczący - dr inż. Piotr Górski, z-ca przewodniczącego - doc.dr habil. Barbara Skierska, sekretarz - Alfons Buderaski, skarbnik - mgr inż. Aleksander Fudała, członek Zarządu - mgr inż. Bolesław Głęba oraz Komisję Rewizyjną - prof.dr Jadwiga Lachmajer, mgr inż. Klemens Stachurski, dr Marian Machel.

Adres Oddziału Gdańskiego: Gdańsk, ul. Na Stoku 48 - Wojewódzka Stacja Kwarantanny i Ochrony Roślin.

S k i e r n i e w i c e

W dniu 17 XII 1974 roku odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Oddziału Skierniewickiego PTE na którym wybrano Zarząd w składzie: przewodniczący - prof.dr Zbigniew Suski, z-ca przewodniczącego - dr Leszek Jesiotr, sekretarz - mgr Remigiusz Olszak, skarbnik - mgr Gabriel Łabanowski, członek Zarządu - mgr Krystyna Jaworska oraz Komisję Rewizyjną - mgr Barbara Łabanowska, mgr Maria Mieszczak, dr Stanisława Smolarz.

Adres Oddziału Skierniewickiego: Skierniewice, ul. Pomologiczna 22 - Instytut Sadownictwa.

Ł ó d ź

W dniu 19 I 1975 roku odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Oddziału Łódzkiego PTE na którym wybrano Zarząd w składzie: przewodniczący - Zygmunt Śliwiński, z-ca przewodniczącego - dr Teresa Jażdżewska, sekretarz - mgr Bogusław

Soszyński, skarbnik - dr Zdzisław Myslicka, członek Zarządu - mgr Tadeusz Dębowski oraz Komisję Rewizyjną - dr Stanisław Krajewski, dr Julitta Martini, Jan K. Kowalczyk.

Adres Oddziału Łódzkiego: Łódź, Park Sienkiewicza - Muzeum Zakładu Ewolucjonizmu i Antropologii UŁ.

W a r s z a w a

W dniu 3 III 1975 roku odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Oddziału Warszawskiego PTE na którym wybrano Zarząd w składzie: przewodniczący ks. mgr Tomasz Bojasiński, z-cy przewodniczącego - dr Jadwiga Łuczak, dr Jakub Tomasz Nowakowski, sekretarz - mgr Tomasz Huflejt, skarbnik - dr Janusz Sawoniewicz, członek Zarządu - mgr Ewa Szpakowicz oraz Komisję Rewizyjną: dr Danuta Cichy, Jadwiga Motz, mgr inż. Andrzej Kolk, mgr inż. Józef Koszutecki, dr Skewomir Mazur.

Adres Oddziału Warszawskiego: Warszawa, ul. Nowy Świat 72 - Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Entomologicznego.

B y t o m

W dniu 6 IV 1975 roku odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Oddziału Bytomskiego PTE na którym wybrano Zarząd w składzie: przewodniczący - mgr Marian Bielewicz, z-ca przewodniczącego - mgr Andrzej Skalski, sekretarz - Leon Sawkiewicz, skarbnik - Maksymilian Żak, członek Zarządu - Mieczysław Lessaer oraz Komisję Rewizyjną - Stanisław Skrabania, Bogdan Rozkrut, Bolesław Szczepański.

Adres Oddziału Górnośląskiego: Bytom, pl. Thaelmanna 2 - Muzeum Okręgowe.

INFORMACJE WYDAWNICZE

Polskie Pismo Entomologiczne

W zeszycie 3/4 tomu 45 /1975/ Polskiego Pisma Entomologicznego ukaza się następujące prace:

Entomologia teoretyczna:

- Keffermüller L., Sowa R., - Gatunki z grupy *Centroptilum pulchrum* Eaton /Ephemeroptera, Baetidae/ w Polsce
- Borkowski A., - Studia nad Nepticulidae /Lepidoptera/. Część VI. Rozmieszczenie Nepticulidae w Polsce
- Aspöck U., - Obecny stan poznania wielbłądek - Raphidioptera Ameryki /Neuropteroidea/
- Złotorzycka J., Lucińska A., - Studia systematyczne nad europejskimi gatunkami rodzaju *Philopterus* i *Docophorus* /Mallophaga, Philopteridae/. Część I. Rodzaj *Philopterus* Nitzsch
- Cmoluch Z., Piotrowski W., - Materiały do znajomości rośliniarczyk /Symphyta, Hymenoptera/ Lublina i jego okolic
- Szadziewski R., - Uwagi o przyszczarkach /Cecidomyiidae, Diptera/ fauny Jugosławii
- Szelągiewicz H., - Dwa nowe gatunki miodownic /Homoptera, Lachnidae/ z Korei

Entomologia stosowana:

- Karczewska M., - Badania nad biologią mszycy śliwowo-kocankowej - *Brachycaudus helichrysi* /Kalt./ /Homoptera, Aphididae/

- Szelągiewicz H., - Masowy pojaw mszycy świerkowej - *Elatobium abietinum* Walk. w parkach i zadrzewieniach Warszawy
- Szyszek J., - Zależność łowności biegaczowatych /Coleoptera, Carabidae/ od składu mechanicznego wierzchniej warstwy gleby
- Kamińska D., - Zmienność wielkości ciała w populacjach 4 gatunków Carabidae /Coleoptera/
- Sandner H., Pankanin M., - Wpływ sztucznego uszkodzania nasion fasoli na rozrodczość strąkowca fasolowego - *Acanthoscelides obtectus* Say /Col., Bruchidae/
- Strojny W., - Żer imago rzemlika topolowca - *Saperda carcharias* /L./ /Coleoptera, Cerambycidae/ na korze pędów topoli osiki - *Populus tremula* L.
- Bartkowska J., - Susówka leszczynowa - *Haltica brevicollis* Foudras, 1860 - potencjalny szkodnik uprawnej leszczyny
- Szmidt A., - Niektóre dane z ekologii i bionomii *Itopectis conquisitor* /Say/ /Hymenoptera, Ichneumonidae/ - północnoamerykańskiego pasożyta w aspekcie jego masowych hodowli i możliwości aklimatyzacji w Polsce
- Franek M., - Badania nad optymalnymi warunkami hodowli wołka zbożowego - *Sitophilus granarius* L. /Col., Curculionidae/ do testowania insektycydów. Część III. Ustalenie optymalnej metodyki hodowli biotestu

Prístavko V.P., Černíj A.M. - Technologia masowej hodowli
owocówki jabłkóweckzi - Laspeyresia
pomonella K. /Lep., Tortricidae/

Przegląd piśmiennictwa

Recenzje różnych wydawnictw zagranicznych o owadach.

ENTOMOLOGIA W POLSCE I ZAGRANICĄ

Prof. dr h.c. Jan Wacław Stach /1877-1975/

28 lipca 1975 roku zmarł prof. Jan Wacław Stach, doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności, członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk, członek honorowy Polskiego Towarzystwa Entomologicznego i Polskiego Towarzystwa Zoologicznego, członek wielu innych towarzystw naukowych.

Prof. Stach urodził się 8 marca 1877 roku w Rzeszowie. Gimnazjum ukończył w Krakowie i w roku 1896 rozpoczął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1897 roku został asystentem w Zakładzie Anatomii Porównawczej UJ u prof. H. Hoyerera. W latach 1900-1925 był nauczycielem w III Gimnazjum im. Jena Sobieskiego - w tym czasie wielu wybitnych polskich zoologów należało do Jego uczniów i Jemu zawdzięczają rozbudzenie swoich zainteresowań przyrodniczych. W roku 1920 objął stanowisko kustosa zbiorów Komisji Fizjograficznej PAU. Pracując tu zorganizował pierwszą w Krakowie wystawę przyrodniczą dostępną dla szerokiej publiczności, przekształconą następnie w Muzeum Przyrodnicze PAU. Po zamianie Muzeum Przyrodniczego PAU w krakowski oddział Instytutu Zoologicznego PAN prof. Stach zachował kierownictwo tej placówki. Sprawował je aż do przejścia

na emeryturę w 1961 roku.

Działalność naukowa prof. Stacha dotyczyła głównie trzech zagadnień - anatomii porównawczej ssaków, systematyki ssaków kopalnych oraz systematyki owadów bezskrzydłych. Zainteresowania anatomiczno-porównawcze wykazywał już w czasie studiów. Opublikował kilka prac dotyczących ontogenezy uzębienia /pierwszą w 1904 r./, które do dziś nie straciły swojej wartości. Z zakresu paleontologii ssaków do największych osiągnięć prof. Stacha należało zainicjowanie uwieńczonych powodzeniem poszukiwań nosorożca w Staruni, a także rozpoczęcie po wojnie badań nad trzeciorzędowymi brekcjami kostnymi.

Imię prof. Stacha rozślawiły jednak przede wszystkim Jego badania nad systematyką owadów bezskrzydłych. Badania te rozpoczął w roku 1911, po powołaniu na członka Komisji Fizjograficznej PAU - jak sam mówił na uroczystości 80-lecia "w chęci usprawiedliwienia tego zaszczytu". W owym czasie owadami bezskrzydłymi zajmowało się zaledwie kilku badaczy. Pierwszą swoją pracę, dotyczącą bezskrzydłych z jaskiń Ojcowa, opublikował prof. Stach w 1919 roku i wkrótce stał się jednym z czołowych specjalistów na świecie. Spowodowało to ogromny napływ materiałów z całego świata zarówno zbieranych na prośbę Zmarłego przez badaczy i uczestników ekspedycji z Polski, jak i przysyłanych z innych krajów. Obok materiałów krajowych opracowywał więc prof. Stach materiały niemal z całego świata, publikując zarówno prace poświęcone faunie poszczególnych krajów, jak i wiele fundamentalnych opracowań systematycznych. Spośród nich na szczególną uwagę zasługuje 9 tomów monografii "The Apterygotan Fauna of Poland in relation to the World-fauna of this group of Insects", publikowanych w latach 1947-1963. Zawiera-

ją one nie tylko opisy wielkiej liczby nowych gatunków, lecz i szereg krytycznych rewizji poszczególnych rodzajów czy rodzin. Owadom bezskrzydłym pozostał prof. Stach wierny do końca życia - ostatnią pracę, dotyczącą fauny bursztynów bałtyckich, opublikował w 1972 r., a więc w wieku 95 lat. Niemal do ostatniej chwili pracował jeszcze nad syntetycznym ujęciem zoogeografii bezskrzydłych.

Obok publikacji przeznaczonych dla wąskiego grona specjalistów, można wymienić i inne. Do prac przeznaczonych dla szerszego grona czytelników należy m.in. rozdział w "Podręczniku do zbierania i konserwowania zwierząt należących do fauny Polski", a także odpowiednie zeszyty w "Faunie słodkowodnej Polski", "Kluczach do oznaczania owadów Polski" czy "Katalogu fauny Polski". Prof. Stach uczestniczył też czynnie w pracach komitetów redakcyjnych wielu wydawnictw - wspomnianych już wyżej. Kluczy, Katalogu i in., był także redaktorem naczelnym Acta Zoologica Cracoviensia i Polia Quaternaria.

Główną pasją i umiłowaniem życiowym prof. Stacha była praca naukowa. Z okazji swojego 80-lecia powiedział, że wszystkie zaszczyty i odznaczenia traktuje jako dług wobec społeczeństwa i nauki, który stara się spłacać. Około 90 publikacji naukowych, z których wiele zawsze zachowa swoją wartość świadczy, że Zmarły dobrze spłacił swój dług.

dr Andrzej Szeptycki

Stanisław Smreczyński /1899-1975/

Śmierć prof. Stanisława Smreczyńskiego zubożyła entomologię o jednego z najznamienitszych twórców. Zmarły miał od dawna ustaloną pozycję jako światowej sławy specjalista w zakresie fauny ryjkowców. Był przede wszystkim systematykiem, znawcą pleistocenских i współczesnych ryjkowców, ale był także znany jako embriolog, pracujący metodami opisowymi i doświadczalnymi nad rozwojem owadów.

Stanisław Smreczyński urodził się w Regulicach, 11 lipca 1899 roku. Szkołę średnią ukończył w Krakowie, w 1917 r. zapisał się na Uniwersytet Jagielloński. Początkowo studiował prawo, a następnie zoologię i ta druga dziedzina wiedzy była Jego powołaniem życiowym. Z Uniwersytetem Jagiellońskim pozostał związany do końca życia, przez 60 pracowitych lat, pracując kolejno jako pomocniczy i samodzielny pracownik naukowy. Doktorat uzyskał w 1924 r., habilitował się w 1932 r., wykształcenie uzupełniał w Berlinie u prof. R. Heymonsa i Paryżu u prof. Ch. Péreza. Tytuł prof. nadzwyczajnego uzyskał w 1946 roku, a zwyczajnego w 1956.

Zmarły, w ciągu swojej długoletniej działalności naukowej, trwającej do ostatnich chwil życia, ogłosił ogółem 71 publikacji. Jego działalność badawczą można podzielić na dwa wyraźne okresy. Pierwszy, obejmujący lata 1924-1939, charakteryzuje się przewagą prac embriologicznych i urywa się wraz z wybuchem II Wojny Światowej. Drugi następuje po odzyskaniu niepodległości i obejmuje prace wyłącznie faunistyczne.

W zakresie faunistyki Smreczyński ogłasza 37 oryginalnych prac badawczych, w których analizuje nie tylko aktualną faunę ryjkowców, ale potrafi przewidywać przyszły jej stan, który

ulega ciągłym zmianom w ekosystemach wskutek działania człowieka. W 1965 r. rozpoczyna opracowywanie kluczy do oznaczania ryjkowców Polski /6 tomów, około 1000 stron druku/ i klucza do oznaczania europejskich gatunków z podrodziny Brachyderinae, drukowanego zagranicą. Klucze są podsumowaniem Jego działalności jako systematyka i najlepiej odzwierciedlają wszystkie cechy osobowości charakterystyczne dla ich autora. Opracowane są z niezwykłą cierpliwością i starannością, napisane są przejrzystie i jasno. Autor oddaje twór swych myśli i zamierzeń, w pracy tak doskonałej w swoim gatunku, że nic w niej nie będzie można już dodać.

Stanisław Smreczyński zmarł w nocy 6 kwietnia w Krakowie, kiedy był jeszcze w pełni sił twórczych i kiedy zakończył pracę nad kluczami do oznaczania ryjkowców, sumującą Jego życie jako badacza. Jego wiedza i walory charakteru, oraz osobisty urok, na zawsze pozostaną w pamięci tych, którzy Go znali. Jego dorobek w zakresie entomologii pozostanie trwały.

Prof. dr hab. Czesław Jura

Polska w Międzynarodowej Komisji Nomenklatury Zoologicznej

Od 1939 roku aż do śmierci /luty 1974 r./, prof. dr hab. Tadeusz Jaczewski reprezentował Polskę w Międzynarodowej Komisji Nomenklatury Zoologicznej, biorąc przez cały ten okres aktywny udział w jej pracach. Warto przypomnieć, iż z Jego inicjatywy utworzony został w roku 1954 krajowy Zespół do Spraw Nomenklatury Zoologicznej przy Instytucie Zoologii PAN, będący organem opiniotwórczym. Z Jego też inicjatywy ukazał się w roku 1963 polski przekład pierwszego wydania Międzynarodowego Kodeksu Nomenklatury Zoologicznej, opublikowanego

w oryginale francusko-angielskim w Londynie w roku 1961.

W kwietniu 1975 r. odbyły się wybory uzupełniające skład Międzynarodowej Komisji Nomenklatury Zoologicznej, w wyniku których wybrany został na członka Komisji doc. dr hab. Maciej Mroczkowski. Tak więc po krótkiej przerwie, Polska reprezentowana jest znowu w tym ważnym międzynarodowym organie zoologicznym.

Utworzenie Sekcji Lepidopterologicznej PTE

Uczestnicy walnego zebrania Górnośląskiego Oddziału PTE w Bytomiu wysunęli w 1974 roku postulat utworzenia sekcji grupującej lepidopterologów, na wzór innych sekcji specjalistycznych, działających od kilku lat. Wniosek uzasadniali faktem, że wśród członków PTE jest sporo osób interesujących się motylami, a Oddział Górnośląski ma ich aż 70%.

Zarząd Główny PTE ustosunkował się pozytywnie do tej propozycji i zwrócił się do inicjatorów z prośbą o zorganizowanie w Bytomiu zjazdu lepidopterologów, połączonego z sympozjum naukowym, powołaniem sekcji i jej zarządu.

Zjazd odbył się dnia 20 kwietnia 1975 roku. Program sympozjum obejmował część organizacyjną, w której podjęto uchwałę o utworzeniu Sekcji i wyłoniono jej zarząd oraz nakreślono ogólny program działania. W drugiej, naukowej części sympozjum pt. "Dotychczasowy stan poznania motyli Polski" wygłoszone zostały 3 referaty, a mianowicie: prof. dr hab. Józef Razowski /Kraków/ - Dotychczasowe badania nad motylami Polski, doc. inż. Mieczysław Krzywicki /Lublin/ - Motyle dzienne Polski, mgr Alfred Borkowski /Cieplice Śl./ - Motyle minujące Polski.

Prelekcje urozmaicone wyświetleniem bogatego zestawu barwnych diapoztywów wywołały ożywioną dyskusję.

Organizatorzy zebrania /Górnośląski Oddział PTE/ rozesłali prawie 130 zaproszeń. Na zjazd przybyły 34 osoby, wiele dalszych, nie mogąc przybyć osobiście, zgłosiło listownie chęć przystąpienia do Sekcji. Niemożność zapewnienia noclegów w miejscowych hotelach była powodem rezygnacji wielu zainteresowanych z uczestnictwa w zjeździe.

Wybrany Zarząd Sekcji Lepidopterologicznej PTE ukonstytuował się następująco: przewodniczący - prof. dr hab. Józef Razowski /Kraków/, sekretarz - inż. Edward Palik /Kraków/, członkowie - doc. inż. Mieczysław Krzywicki /Lublin/, mgr Marian Chrosowski /Biecz/, mgr Marian Bielewicz /Bytom/, mgr Andrzej Skalski /Częstochowa/, inż. Zygmunt Śliwiński /Łódź/.

dres Zarządu Sekcji: prof. dr hab. Józef Razowski, Zakład Zoologii Systematycznej i Doświadczalnej PAN, ul. Sławkowska 17, 31-016 Kraków.

Z ważniejszych propozycji wysuniętych przez uczestników zjazdu i sympozjum do planów działalności Sekcji wymienić należy:

- sporządzenie aktualnego spisu lepidopterologów Polski i zamieszczenie go w Biuletynie Informacyjnym PTE,
- założenie centralnej dokumentacji /kartoteki, map rozsielenia/ motyli Polski,
- rewizji dotychczasowego uzasadnienia ochrony gatunkowej motyli w Polsce, wysunięcie nowych propozycji,
- utworzenie grup specjalistycznych w ramach Sekcji,
- zaproponowanie władzom akcji mającej na celu uratowanie przed zniszczeniem biotopów niepyłaka apollo w Tatrach i Pieninach,
- intensyfikację badań lepidopterologicznych na mało poznanych pod tym względem obszarach Polski,

- zapoczątkowanie monograficznych opracowań poszczególnych rodzin motyli Polski /np. na wzór Szwecji/.

Dalsze propozycje obiecali nadesłać uczestnicy zjazdu na piśmie.

Obradom w sali konferencyjnej Muzeum Górn Śląskiego w Bytomiu przewodniczył mgr Marian Bielewicz, przewodniczący Oddziału PTE. W zebraniu uczestniczył przedstawiciel ZG PTE, doc. dr hab. Czesław Kania.

Mgr Marian Bielewicz

Wykorzystanie zachowania się szkodników do ich zwalczania

Dnia 20 II br. odbyło się w Warszawie /Pałac Staszica/ zebranie naukowe zorganizowane przez Sekcję Entomologii Rolniczej PTE poświęcone wykorzystaniu zachowania się szkodników do ich zwalczania. Wygłoszono 3 referaty wprowadzające: doc. dr J. Chmurzyński zdefiniował "Podstawowe pojęcia dotyczące zachowania się owadów", Prof. dr Władysława Niemczyk omówił: "Budowę i funkcje narządów zmysłowych u owadów". Dr Dąbrowski w referacie: "Etologia a integrowane zwalczanie szkodników" podał obecne i przyszłe możliwości wykorzystania etologii owadów w praktycznej ochronie roślin. Większość przykładów podano z: USA, Kanady, ZSRR, Holandii i Anglii. Fakt ten podkreślił nasze opóźnienia w tym zakresie, pomimo że w ostatnich latach można było u nas zaobserwować wzrost zainteresowania tą dyscypliną, zwłaszcza przez entomologów stosowanych. Większe opóźnienia dotyczą badań podstawowych w tym zakresie. Z prac podstawowych 2 były rozprawami habilitacyjnymi. W dyskusji prof. dr K. Tarwid i prof. dr P. Trojan zwrócili uwagę na znaczenie etologii dla badań ekologicznych.

Wygłoszono 16 doniesień:

- Mgr D. Malinowska - Wykorzystanie znajomości bionomii i fenologii owadów do ich zwalczania
- Dr M. Goos - Wstępne badania nad wyłapywaniem owadów na barwne pułapki w doświadczeniach polowych
- Mgr Myślicki, mgr Payoumi i mgr Wolf - Porównanie atrakcyjności różnych naczyń barwnych dla owadów na jęczmieniu, owsie i kukurydzy
- Prof. Z. Gołębiowska - Zachowanie się wołka zbożowego i wołka ryżowego w warunkach światła i ciemności
- Mgr J. Nawrot i mgr E. Czaplicki - Zachowanie się chrząszczy wołka zbożowego /*Sitophilus granarius* L./ pod wpływem związków chemicznych
- Mgr inż. G. Sobota - Aktywność nocna lotu motyli *Ostrinia nubilalis* /Hbn./ na światło
- Mgr B. Bielak i dr Z. Dąbrowski - Akceptacja rośliny a jej wartość jako pokarmu dla przędziorka owocowca
- Doc. Cz. Kania - Wykorzystanie syntetycznych feromonów płciowych do badań nad *Ostrinia nubilalis* /Hbn./ /Lep., Pyralidae/ w latach 1973-1974
- Mgr G. Łabanowski, prof. Z. Suski i prof. Nowosielski - Wykorzystanie feromonów płciowych owocówki jabłkowieczki w badaniach ekologicznych
- Mgr A. Kolk - Możliwości regulowania stosunków liczbowych płci u zwójki sosnowieczki i skośnika tuzinka w oparciu o znajomość zachowania się gąsienic "samczych" i "samich" tych owadów
- Dr S. Pruszyński - Z obserwacji nad zachowaniem się drapieżnego roztocza *Phytoseiulus persimilis*

Mgr B. Polak - Obserwacje nad zachowaniem się larw afidofagicznych Syrphidae

Dr B. Cierniewska - Wpływ spasożytowania na zachowanie się mszycy jabłoniowo-babkowej.

Fakt, że w zebraniu wzięło udział 72 uczestników, w tym 11 profesorów wydaje się wskazywać, że treść zebrania pokryła się z zapotrzebowaniem środowiska. Było to pierwsze zebranie łączące badaczy dyscyplin podstawowych /prof. Niemczyk i doc. Chmurzyński/ z ekologami /prof. Tarwid, prof. Trojan/ i entomologami stosowanymi /prof. Wengris, prof. Gołębiowska, prof. Boczek, prof. Suski, prof. Goos, prof. Lipa, prof. Wiąckowski i inni/. Udział wzięli pracownicy wszystkich ośrodków entomologii stosowanej, Instytutu Badawczego Leśnictwa, Instytutu Ekologii PAN, Instytutu Biologii Doświadczalnej PAN, stacji kwarantanny i ochrony roślin, Instytutu Sadownictwa, Instytutu Warzywnictwa, Instytutu Zoologii w Warszawie, Instytutu Chemii Organicznej PAN, Państwowego Zakładu Higieny, Instytutu Ochrony Roślin.

Zebraniu przewodniczył prof. dr J. Boczek, dyrektor Instytutu Ochrony Roślin Akademii Rolniczej w Warszawie. W podsumowaniu stwierdził on, że badania nad etologią szkodników wymagają współpracy pomiędzy różnymi specjalistami i są one konieczne przy wykorzystaniu nowych metod i technik zwalczania szkodników.

Przewodniczący Sekcji Entomologii Rolniczej
dr hab. Z.T. Dąbrowski

Sprawozdanie z Konferencji poświęconej Monomorium pharaonis

W dniach 11 - 12 kwietnia 1975 r. odbyła się w Warszawie konferencja naukowa na temat szkodliwości, rozprzestrzeniania i zwalczania mrówki faraona.

W obradach, którym przewodniczył dr hab. B. Pisarski, uczestniczyło 42 przedstawiciele Polskiej Akademii Nauk, resortu zdrowia, szkolnictwa wyższego oraz gospodarki mieszkaniowej państwowej i spółdzielczej.

Pierwszego dnia obraz zostały wygłoszone referaty: dr hab. B. Pisarskiego - Morfologia i pochodzenie *M. pharaonis*, dr I. Stawarskiego - Biologia i ekologia *M. pharaonis*, doc. dr hab. J. Wiśniewskiego - Znaczenie *M. pharaonis*, dr B. Styczyńskiej - Chemiczne metody zwalczania *M. pharaonis*, doc. dr hab. J. Wiśniewskiego - Biologiczne metody zwalczania *M. pharaonis* oraz mgr W. Czechowskiego - Możliwości zastosowania feromonów do zwalczania *M. pharaonis*.

Drugiego dnia uczestnicy Konferencji wysłuchali referatów: prof. dr J. Wengris - Stan badań nad *M. pharaonis* w Polsce, mgr M. Czajkowskiej - Drogi i tempo rozprzestrzeniania się *M. pharaonis* w Warszawie, dr A. Krzezińskiej - Ocena przydatności preparatów owadobójczych do zwalczania *M. pharaonis* oraz dr P. Myjaka - Problemy zwalczania mrówek faraona na terenie osiedla mieszkaniowego im. J. Krasickiego w Gdańsku-Oliwie.

Po referatach uczestnicy konferencji przedstawili wyniki własnych doświadczeń nad zwalczaniem *M. pharaonis* oraz przekazali wiadomości o nowych stanowiskach tej mrówki w Polsce.

W wyniku dyskusji w której udział wzięli między innymi prof. dr K. Tarwid, dr P. Myjak, mgr H. Długokęcka, prof.

dr J. Wengris, dr A. Krzemińska, B. Parzęcka, F. Olszak, dr hab. B. Pisarski, dr hab. J. Dobrzański, zostały zgłoszone liczne postulaty. Wnioski te, po opracowaniu przez specjalnie wyłonioną komisję, zostały rozesłane do wszystkich zainteresowanych placówek w celu ich ponownego rozpatrzenia, a następnie powołania zespołu do realizacji poszczególnych zadań.

mgr Wiesława Czechowska, dr hab. Bohdan Pisarski

III Sympozjum Sekcji Entomologii Leśnej PTE

W dniach 13-14 VI 1975 roku odbyło się w Krynicy sympozjum poświęcone tematowi "Higiena i profilaktyka w ochronie lasu a problem technizacji w leśnictwie". W obradach wzięły udział 22 osoby, reprezentujące następujące instytucje: Akademia Rolnicza - Wydział Leśny w Krakowie i w Poznaniu, Instytut Ekologii PAN, Zakład Ochrony Przyrody PAN, Instytut Badawczy Leśnictwa w Warszawie i Krakowie, Zespół Ochrony Lasu w Gdańsku, Okręgowe Zarządy Lasów Państwowych w Lublinie, Łodzi, Olsztynie i Toruniu. Zarząd Główny PTE reprezentowany był przez dr M. Kaczmarek.

Jako gość PTE w Sympozjum wziął również udział prof. dr Mirosław Stolina z Wyższej Szkoły Leśnej w Zwoleniu /Czechosłowacja/.

W programie Sympozjum znajdowały się referaty:

1. prof. dr M. Stolina: Problemy ochrony lasu przy wprowadzaniu technizacyjnych i racjonalizacyjnych zabiegów na terenie Słowacji.
2. doc. dr K. Gądek: Aktualne problemy stanu sanitarnego świerkowych i jodłowych drzewostanów Leśnego Zakładu Doświad-

czalnego w Krynicy.

3. prof. dr K. Tarwid: Potrzeby utrzymania ekologicznego zróżnicowania lasu w warunkach technizacji, oraz wycieczka naukowa na teren krynickich lasów doświadczalnych Wydziału Leśnego AR w Krakowie.

Wygłoszone referaty przedstawiające wyniki ostatnich opracowań wzbudziły wśród uczestników bardzo ożywioną dyskusję, w której zabierali głos Kol. Kol.: Z. Sierpiński, A. Szmidt, R. Gadzikowski, K. Borusiewicz, J. Pafiński, L. Marmur, J. Rauchut, J. Michalski, M. Kaczmarek, Z. Kismanowska. W dyskusji zwracano uwagę na niezadowalający i stale pogarszający się stan sanitarny naszych lasów m.in. w związku ze stosowaniem różnych środków chemicznych /nawożenie, herbicydy, insektycydy/ i jako następstwo zaniedbań z zakresu higieny lasu. Podkreślano również brak koordynacji na styku leśnictwa i przemysłu drzewnego, a także sprawę podporządkowania gospodarki leśnej potrzebom przemysłu drzewnego, co odbija się ujemnie na stanie sanitarnym lasu.

Wysunięto również wiele propozycji i wniosków:

- 1/ stwierdzono konieczność zwołania narady dotyczącej zagadnień ochrony lasu w ramach Komisji Ochrony Lasu Polskiego Towarzystwa Leśnego, z udziałem najwyższych władz Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego, pracowników administracji terenowej, pracowników Instytutu Badawczego Leśnictwa i Wydziałów Leśnych wyższych uczelni dla przedyskutowania zagadnień i znalezienia dróg poprawy w zakresie ochrony lasu, a zwłaszcza zmniejszenia zagrożenia drzewostanów przez szkodniki wtórne.
- 2/ stwierdzono potrzebę prowadzenia badań ekonomicznych nad stratami w biocenozach lasu w związku ze stosowaniem środ-

ków chemicznych w gospodarce leśnej, a także potrzebę takich badań nad stratami ekonomicznymi spowodowanymi zaniedbaniami w zakresie hodowli i ochrony lasu.

- 3/ stwierdzono konieczność zwrócenia się do Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego przez Zarząd Główny PTE o uznanie Sympozjów Sekcji Entomologii Leśnej PTE za jeden z głównych elementów szkolenia leśników zajmujących się ochroną lasu w terenie.

Ustalono również tematykę następnego symposium - będzie ona dotyczyć metod analizy ilościowej w badaniach populacyjnych nad gatunkami szkodników leśnych z niektórych grup biologicznych. Jako miejsce spotkania zaproponowano Toruń, na co trzeba będzie uzyskać zgodę ob. dyrektora Toruńskiego Okręgu Lasów Państwowych.

W zakończeniu dyskusji podkreślono potrzebę organizowania corocznie podobnych spotkań, które zapoznają pracowników terenowych z nowymi opracowaniami naukowymi z zakresu ochrony lasu.

Zamykając obrady przewodnicząca Sekcji złożyła podziękowanie Wydziałowi Leśnemu AR w Krakowie i Dyrekcji Lasów Doświadczalnych za umożliwienie odbycia Symposium w Ośrodku w Krynicy.

doc. dr hab. Krystyna Borusiewicz

PREZENTUJEMY PRACOWNIE ENTOMOLOGICZNE

Ważniejsza tematyka i metody badań z zakresu entomologii leśnej w Instytucie Ochrony Lasu Akademii Rolniczej w Poznaniu

W ramach Instytutu Ochrony Lasu AR w Poznaniu, oprócz entomologii i akarologii leśnej, reprezentowane są także następujące dyscypliny: ochrona lasu, fitopatologia leśna oraz gospodarstwo łowieckie.

Plany badań entomologicznych, jak zresztą i plany badań pozostałych dyscyplin realizowane są zarówno w ramach problemów węzłowych, resortowych i zleconych finansowanych z zewnątrz, jak również w ramach t.zw. "badań własnych" finansowanych z budżetu Uczelni.

Do elementów badań węzłowych, resortowych i in. zleconych należą w naszym Instytucie aktualnie następujące tematy.

1. "Zastosowanie systemicznych insektycydów jako zabiegów ochronnych dla upraw szybko rosnących drzew leśnych" /prof. Szmidt/. Celem badań jest ustalenie najważniejszego preparatu oraz jego dawki i sposobu zastosowania. Wyniki ponad dwuletnich badań prowadzonych na specjalnie zakładanych doświadczalnych uprawach takich drzew jak modrzew polski, topola, osika, brzoza a także sosna, wskazują że spośród badanych granulowanych insektycydów wyraźne, choć nie wystarczające dla praktyki rezultaty - daje tylko stosowanie Disystonu w ilości 9 g na sadzonkę. Działanie preparatu rozciąga się na kilka miesięcy, jednakże najgroźniejszy szkodnik upraw, szeliniak sosnowy, okazał się najmniej wrażliwym gatunkiem na ten preparat.

Natomiast bardzo zachęcające rezultaty otrzymano stosując

podlewanie płynnym preparatem Bi-58 /0,1 l., 0,5% roztworu na sadzonkę/, który działa najszybciej i bardzo skutecznie ale stosunkowo krótko, bo około 3 tygodnie.

2. Drugi temat wężyowy p.t. "Badania nad wpływem nawożenia lasu na dynamikę populacji podstawowych szkodników sosny" /doc. Luterek/ prowadzony jest także na terenie Leśnego Zakładu Doświadczalnego, a głównym owadem testowym są tu gąsienice barczatki sosnowki. W terenie gąsienice hodowane są w izolatorach a siatki na drzewach rosnących na nawożonych i kontrolnych działkach. Dotychczasowe wyniki badań wskazują na zauważalny wpływ elementów obronnych drzew rosnących na działkach nawożonych /olejki, cukry itp./ na rozwój szkodnika. Trudno jednak jeszcze na podstawie dotychczas zebranych danych udowodnić to statystycznie.

Tematem resortowym są "Badania nad trofobiozą mrówek z grupy *Formica rufa*", rozpoczęte w 1973 r. /doc. Wiśniewski/. Do chwili obecnej zebrano najczęściej odwiedzane gatunki mszyc z następujących gatunków drzew: sosna, świerk, brzoza, dąb, jodła. Badania prowadzone są w Wolińskim Parku Narodowym oraz w Wielkopolsce.

Jako prace zlecone prowadzi się w Instytucie od lipca 1973 r. "Badania nad akarofauną korników w różnych zespołach fitosocjologicznych" /prof. Kiełczewski/. Określono dotąd 49 gatunków roztoczy znalezionych na 6 gatunkach korników.

W ramach najobszerniejszej tematycznie grupy "badania własne" prowadzone są w Instytucie Ochrony Lasu 3 zbiorcze tematy entomologiczne zawierające łącznie kilkanaście tematów szczegółowych. Na przykład w ramach tematu zbiorczego pt. "Podstawy biologicznej odporności lasu na choroby i szkodni-

ki" opracowywany jest temat "Ekologia mrówek z grupy *Formica rufa*" /doc. Wiśniewski/ - ostatnio zakończono z tego zakresu pracę dotyczącą liczebności mrowisk z grupy *F. rufa* w Nadleśnictwie Prószków, która wykazała, że w ciągu 5 lat liczebność mrowisk z tej grupy na obszarze 6000 ha spadła o około 10%, z tym jednak że liczebność *F. polycтена* utrzymała się prawie na tym samym poziomie. Badania mrówek na terenie Karkonoskiego Parku Narodowego wykazały, że 76% mrowisk należy do gatunku *F. truncorum* a gniazda mrówek występowały tylko do 660 m n.p.m.

Inwentaryzacja mrówek na terenie Wielkopolskiego Parku Narodowego wykazała około 600 mrowisk z grupy *F. rufa* a wyniki tej inwentaryzacji zostaną opracowane także w aspekcie fitosocjologicznym. Z dziedziny dotyczącej stawonogów towarzyszących mrówkom opracowano faunę roztoczy gniazd usytuowanych w drzewostanach sosnowych. Zebrano łącznie 42 gatunki roztoczy z czego około 30% spotykane w aktywnych mrowiskach - ale były to gatunki raczej przypadkowo tam występujące. Spośród owadów towarzyszących mrówkom najliczniej reprezentowane są skoczogonki - około 60 gatunków i chrząszcze - około 75 gatunków, ale znów tylko 25% owadów można zaliczyć do myrmekofili. W ramach w/w tematu zbiorczego prowadzony jest od lat temat "Biocenotyczne badania roztoczy wybranych zespołów leśnych" /prof. Kiełczewski/, których celem jest określenie ich roli w ekosystemie leśnym a szczególnie w mikrostrukturze biocenozy jako organizmów łączących jej komponenty. Ustalono szereg powiązań pomiędzy roztoczami zasiedlającymi mrowiska, ściółkę i glebę leśną, strzały i korony drzew

a nawet roztozczami występującymi na drobnych gryzoniach leśnych.

Kolejnym podtematem tematu zbiorczego "Podstawy biologicznej odporności lasu na choroby i szkodniki..." są "Badania nad wahaniami gęstości populacji ważniejszych szkodników sosny" /doc. Luterek/, których celem jest przebadanie wahań liczebności najważniejszych gatunków oraz rozwoju przestrzennego ich gradacji /*Panolis flammea* Schiff., *Bupalus piniarius* L. i in./ na terenie wybranych Nadleśnictw OZLP Toruń i Poznań, w oparciu głównie o tzw. "jesienne poszukiwania szkodników sosny" oraz bieżące materiały prognostyczne. Pozwoliło to na określenie pewnych obszarów powtarzającego się groźnego występowania tych szkodników /obszary te nie ograniczają się do małych ognisk/. Poszczególne gatunki badanych szkodników mają często wspólny obszar i czas gradacyjnego występowania ale nie jest to regułą.

Do tego typu badań należy również temat "Próby określenia korelacji pomiędzy gęstością populacji strzygoni choinówki i poprocha cetyniaka a niektórymi czynnikami meteorologicznymi przy pomocy maszyny cyfrowej" /prof. Kiełczewski/. Przy przyjętych zmiennych okazało się, że na gęstość populacji tych szkodników największy wpływ wywiera średnia amplituda temperatury w sierpniu i wrześniu, oraz minimalna temperatura w maju. Innym obecnie realizowanym tematem są "Badania powiązań pomiędzy owadami szkodnikami twórnymi sosny a hubą korzeni." Jest to temat bardzo skomplikowany, na podstawie wyników dotychczasowych badań prowadzonych na terenie Puszczy Noteckiej na razie można tylko stwierdzić, że nie wszystkie osłabione drzewa w ogniskach huby korzeni są dobijane przez owady szkodniki wtórne a zora ich część po kilku latach wraca do normal-

nego stanu. Niektóre wyniki tych badań mogą wskazywać także na owady jako wektory huby korzeni.

W ramach tematu zbiorczego p.t. "Systematyka ważniejszych grup stawonogów leśnych", oprócz rzędu Acarina /prof. Kiełczewski/ prowadzone są w Instytucie od lat badania nad systematyką korników /doc. Michalski/. Aktualnie prowadzone są badania nad zmiennością osobniczą palearktycznych gatunków z rodzaju *Hylastes* Ev. Opracowano klucz do oznaczania rodzimych gatunków z tego rodzaju opierając się na innych niż dotąd to było przyjęte cechach morfologicznych.

Poza m prowadzi się badania nad zespołami owadów-ksylofagów na terenie Wielkopolskiego Parku Narodowego. Badania te mają na celu inwentaryzację składu gatunkowego, ocenę wpływu ksylofagów na zdrowotność drzewostanów oraz ustalenie czynników ekologicznych wpływających na rozród tych szkodników.

W przedostatniej grupie tematycznej mieszczą się zagadnienia dotyczące biologicznej i integrowanej metody zwalczania. Pierwszy temat z tej grupy "Badania nad możliwością aklimatyzacji w Polsce amerykańskiego pasożyta *Itoplectis conquisitor* /Say/ Hymenoptera" jest już w połowie zakończony. Ustalono cały szereg danych ekologicznych istotnych dla ewentualnej aklimatyzacji tego pasożyta-oligofaga, który w swej ojczyźnie okazał się m.in. bardzo aktywnym pasożytem zawleczonej do Ameryki naszej zwójki sosnoweczki *Rhyacionia buoliana* Schiff. Ustalono m.in., że w naszych normalnych warunkach klimatycznych pasożyt ten może mieć kilka pokoleń w roku, długość życia samic waha się w granicach 41-60 dni a ilość potomstwa jednej samicy może wynosić kilkaset sztuk. Samice bardzo często nakładają poczwarki motyli w celu odży-

wiania się. Ustalono przy tym, że nakłucia te zabijają z reguły żywiciela, stąd zwiększa to co najmniej dwukrotnie znaczenie tego pasożyta. Opracowano także uproszczoną metodę masowych hodowli *I. conquisitor* /Say./ oraz rozpoczęto badania nad międzygatunkową konkurencją pomiędzy *Itoplectis conquisitor* /Say/ a *Pimpla turionellae* L.

W trakcie kilkuletnich badań nad skutecznością biopreparatów opartych na bazie *Bacillus thuringiensis* /B./ przetestowano wrażliwość na tę bakterię różnych stadiów rozwojowych gąsienic szeregu gatunków szkodliwych owadów leśnych. Ustalono, że bardzo wrażliwymi są gąsienice *Hyloicus pinastri* L., *Dendrolimus pini* L. i *Panolis flammea* Schiff. Gąsienice *Ocenebra monacha* L. i *O. dispar* okazały się wyraźnie mniej wrażliwe, szczególnie w starszych stadiach rozwojowych, chociaż nie można tych motyli zaliczyć do gatunków odpornych na działanie *B. thuringiensis*.

Dość niespodziewanie stwierdzono pewną wrażliwość na te biopreparaty nawet u niektórych larw błonkówek jak np. u larw *Trichiocampus viminalis* Fall.

Spośród badanych kilku biopreparatów najbardziej skutecznym okazał się *Dipel*.

Trzecie zagadnienie opracowywane w w/w zbiorczym temacie dotyczy możliwości introdukcji cennych biocenotycznie roślin runa na ubogie siedliska leśne. Na powierzchni doświadczalnej założono małe poletka z 40 różnymi gatunkami roślin zielnych. Bada się wpływ nawożenia na udatność siewów tych roślin. W okresie kwitnienia dokonuje się zbioru entomofauny związanej z poszczególnymi gatunkami roślin m.in. przy pomocy opuszczanych na kwitnące rośliny plastikowych kloszy, które po zaciemnieniu funkcjonują jak fotoeklektory. Jak dotąd zebrane materiały

z kilku gatunków roślin /mgr Korczyński/, szczególnie dotyczące entomofauny lebiodki /*Origanum vulgare* L./. Kwiaty lebiodki okazały się najbardziej atrakcyjnymi dla licznych melitofagów, a przy zastosowaniu wapnowania i nawożenia można roślinę tę wprowadzić na najuboższe gleby leśne.

Ostatnia grupa tematów realizowanych w Instytucie Ochrony Lasu AR w Poznaniu dotyczy zagadnienia prognozowania szkodników sosny /prof. Szmidt/. Pierwszy z tych tematów zajmuje się "Zastosowaniem chemicznej kontroli" dla ustalenia zagrożenia przez najważniejsze pierwotne szkodniki starszych drzewostanów sosnowych ...". Od siedmiu lat w wybranych drzewostanach sosnowych w Leśnym Zakładzie Doświadczalnym w Siemieniach wykonuje się w trzech terminach /maj, lipiec, wrzesień/ na 8 działkach kontrolnych opryskiwanie insektycydami kontaktowymi grup drzew /po 4 drzewa w grupie/ a opadające owady na uprzednio podłożone płachty zbiera się i konserwuje w spirytusie. Porównanie wyników corocznych zbiorów pozwala na precyzyjne śledzenie w czasie i przestrzeni dynamiki liczebności populacji nie tylko szkodników ale i szeregu ich wrogów naturalnych. Poza tym porównanie wyników "chemicznej kontroli" z wynikami prowadzonych na tych samych powierzchniach doświadczalnych klasycznych metod prognozowania /jesienne poszukiwania szkodników sosny/ pozwoli na porównanie praktycznej przydatności obu tych metod. Ze względu na olbrzymią liczebność zebranego materiału analiza wyników tych badań będzie możliwa za 2 - 3 lata.

Drugi temat p.t. "Badania nad prognozowaniem występowania w uprawach sosnowych szeliniaka sosnowca /*Hylobius abietis* L/ rozpoczęto w bieżącym roku. Zastosowano wstępnie kilka metod ustalania liczebności tego szkodnika na określonej

jednostce powierzchni. Między innymi porównywano wyniki gęstości szeliniaka na pułapki /wałki sosnowe/, dołki chwytne /głębokość dołków winna wynosić około 50 cm inaczej szeliniak wydostaje się z nich/. Badano też sposób przemieszczania się znakowanych mechanicznie szeliniaków /lot lub wędrówki pieszce/ na powierzchni o specjalnie ospałowanych drzewach /wycieki żywicy miały spełniać tu rolę atraktantów/. Wstępne wyniki tych badań pozwalają sądzić o ograniczonych możliwościach migracyjnych szeliniaków. Dla ustalenia migracji szeliniaka posłużono się również znakowaniem chrząszczy radioaktywnym $CeCl_2$ nanoszonym z klejem na pokrywę. W ciągu 12 dni lipca 1974 r. prowadzone ciągłe /dzień i noc/ obserwacje z licznikami do wykrywania substancji radioaktywnych wykazały m.in. aktywność chrząszczy głównie w nocnych godzinach, niewielką szybkość rozprzestrzeniania się /nawet kilkudniowe przerwy w poruszaniu się/, wędrówki z upraw do starszych drzewostanów gdzie chrząszcze wchodziły w korony drzew itp. ciekawe szczegóły z ekologii tego gatunku.

Przedstawiony powyżej przegląd aktualnej entomologicznej tematyki badawczej Instytutu Ochrony Lasu Akademii Rolniczej w Poznaniu jest oczywiście z konieczności tylko bardzo ogólną "telegraficzną" informacją. Natomiast o szczegółach dotyczących metodyki badań czy ich wstępnych wyników chętnie poinformują pracownicy naszego Instytutu prowadzący poszczególne tematy.

prof. dr Alfred Szmidt

SPIS TREŚCI

KOMUNIKATY

Powołanie nowego Oddziału PTE	3
Nowi Członkowie PTE	3

KRONIKA ODDZIAŁÓW

Nowe Zarządy Oddziałów PTE	6
--------------------------------------	---

INFORMACJE WYDAWNICZE

Polskie Pismo Entomologiczne	8
--	---

ENTOMOLOGIA W POLSCE I ZAGRANICĄ

Profesor Jan Stach /1877-1975/	10
Profesor Stanisław Smreczyński /1899-1975/	13
Polska w Międzynarodowej Komisji Nomenklatury Zoologicznej	14
Utworzenie Sekcji Lepidopterologicznej	15
Wykorzystanie zachowania się szkodników do ich zwalczania	17
Sprawozdanie z Konferencji poświęconej Monomo- rium pharaonis	20
III Sympozjum Sekcji Entomologii Leśnej	21

PREZENTUJEMY PRACOWNIE ENTOMOLOGICZNE

Instytut Ochrony Lasu AR w Poznaniu	24
---	----

